

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Newsletter

Americký program

07/2009

Měsíčník o Americe

V tomto vydání najdete

Venezuela: Spor o zbraně

Brazílie a Paraguay: Nová dohoda o elektrárně Itaipu

Mexiko: Volby do Sněmovny poslanců

Spojené státy a Kuba: Rozhovory o migraci

Zpravodajství

Argentina

Nečekané změny ve vládě

Prezidentka Kristina Kirchner přistoupila k personálním změnám ve svém kabinetu, přestože po relativním neúspěchu v červnových volbách nebyly odborníky podobné kroky očekávány. Prezidentka těsně po vyhlášení volebních výsledků oznámila, že se necítí nucena činit změny ve složení své vlády, vzápětí však proces zahájila novým obsazením postů ministra zdravotnictví a dopravy.

V červenci musel odejít ministr pro ekonomiku Carlos Fernández, kterého nahradí mladý ekonom Amado Boudou. Fernández již dříve prohlašoval, že pro své technické zaměření se necítí býti vhodným představitelem tak vysoké politické funkce.

Další změna proběhla na postu šéfa kabinetu. Tam odstoupil Sergio Massa a na jeho místo nastoupil Aníbal Fernández, dosavadní ministr pro bezpečnost, spravedlnost a lidská práva. Na místo Fernándezze byl jmenován Julio Alak, šéf argentinských státních aerolinií.

Oproti tomu zůstali ve vládě někteří představitelé, kteří byli v poslední době terčem kritiky. Mezi nimi jsou především Julio de Vido a Guillermo Moreno, zodpovědní za resorty plánování a vnitrostátního obchodu. Opozice přitom požadovala odchod především těchto dvou politiků.

Kirchner ovšem prohlašuje, že bere názory opozice vážně a nepřestává podněcovat rozhovory mezi jednotlivými politickými frakcemi zastoupenými v parlamentu. Má v úmyslu tím nastartovat plánovanou vnitrostátní politickou reformu.

Guatemala

Většina obyvatel není spokojena s vládou Álvara Colóma

Celkem 53,8 procent Guatemalců neschvaluje vládu současného prezidenta, který je v úřadu 18 měsíců. Informovalo o tom periodikum *Prensa Libre* na základě průzkumu společnosti *Vox Latina*. Jako nejzávažnější problémy se uvádějí násilí, kriminalita, přítomnost obchodu s drogami, ale také korupční praktiky uvnitř vlády (viz případ Rosenberg). Guatemala se dlouhodobě udržuje na prvních příčkách na světě v počtu zavražděných na obyvatele a slouží jako transferová země pro drogy směřující z Kolumbie do USA.

Celkem 67,4 procent dotázaných si myslí, že za posledních 18 měsíců se násilí a kriminalita zvýšila, 44,2 procent si totéž myslí o obchodu s drogami a 43,4 procent považuje současné korupční praktiky podobné těm v minulosti. Na druhé straně 44 procent vidí zlepšení ve zdravotnictví a 56,7 procent ve vzdělávání, což jsou také dvě z priorit vlády.

Výzkum dále ukazuje, že na venkově, tj. v chudších oblastech, podporuje současnou administrativu 52,6 procent a ve městech ji naopak 59 procent odmítá. Z bohatších obyvatel (měsíční příjem nad 500 dolarů) ji neschvaluje až 78,3 procent.

Kolumbie

Kontroverze ohledně amerických vojenských základen v Kolumbii

Rozšíření vojenské přítomnosti USA v Kolumbii se stalo hlavním tématem jednání mezi oběma zeměmi. USA tak hledají náhradní umístění pro své kapacity z Manta - ekvádorský prezident Correa totiž z důvodu národní bezpečnosti odmítl prodloužit Spojeným státům nájemní smlouvu pro tuto vojenskou základnu.

Jednání o vojenských základnách jsou tajná – doposud se pouze ví, že USA bude mít zajištěnu přítomnost na dobu 10 let na 5 vojenských základnách (3 leteckých a 2 námořních). Operace amerických jednotek by se měly soustředit na boj proti terorismu a proti drogám. Předpokládá se, že ekvádorská základna bude přesunuta do letecké základny Palanquero vzdálené 100 km od hlavního města Bogoty. Přizpůsobení této základny bude stát cca 46 milionů USD.

Ačkoli americká strana považuje jednání za pokračování a rozvoj v dosavadní spolupráci mezi oběma zeměmi, obecně se hovoří o instalaci nových amerických základen v Kolumbii, což vyvolává značnou kontroverzi nejen na domácí politické scéně, ale rovněž i u sousedních zemí. Opoziční strana *Polo Alternativo Democrático* prohlásila, že USA usilují učinit z Kolumbie "druhý Izrael" a vojenské základny budou Spojené státy využívat k intervenci do vnitřních záležitostí státu, jmenovitě do konfliktu s gerilami. Jednání kritizoval také kandidát Liberální strany na prezidentský post, Rafael Pardo, pro jejich netransparentnost.

Ve Venezuele stejně jako v Ekvádoru a Nikaragui je rozšíření americké vojenské přítomnosti v Kolumbii považované za hrozbu pro celý region. Venezuelský prezident Chávez se vyjádřil, že z těchto důvodů zmrazil kontakty s Kolumbií, což označil za opatření ve prospěch zachování míru a stability v regionu. Zároveň požaduje, aby "vojenská dohoda" mezi USA a Kolumbií byla projednána na půdě Organizace amerických států (OAS). Daniel Ortega, prezident Nikaraguy, následně prohlásil, že Kolumbie se stává okupovanou zemí a instalace základen je hrozbou pro venezuelskou revoluci, stejně jako pro snahy integračního uskupení ALBA. Kromě toho Chile a Argentina předložily žádost, aby prezident Uribe vysvětlil obsah dohody s USA na zasedání Unasur (*Unión de Naciones Sudamericanas*), které se bude konat 10. srpna v Quitu (Ekvádor).

Krise „uribismu“

Otevření posledního legislativního období kolumbijského Kongresu (20. července 2009) odhalilo vážné trhliny ve vládní koalici – „uribismu“ složeného z *Konzervativní strany*, *Partido de la U* a *Cambio Radical* – když při volbě reprezentantů komor nepodpořily strany koalice kandidáty navržené vládou. Do čela poslanecké sněmovny byl tedy z iniciativy opoziční *Liberální strany* a strany *Cambio Radical* zvolen Edgar Gómez ze strany *Convergencia Ciudadana* a Senátu předsedá Javier Cáceres z *Cambio Radical*. Nejednota v řadách „uribismu“ tím však výrazně ohrožuje osud vládních priorit, mezi které spadá konciliační řízení o znovuzvolení, prohibice držení a konzumace drog, zjednodušení právní administrativy s cílem zpružnit fungování soudů a navýšení trestů pro mladistvé.

Fabio Valencia, ministr vnitra a spravedlnosti a jeden z hlavních mluvčích kolumbijské vlády, však odmítá mluvit o krizi. Koaliční strany sice nehlasovaly pro dohodnuté kandidáty, což však podle názoru ministra neznamená, že by se postavily do opozice vůči vládním prioritám. Valencia nicméně připustil, že pravděpodobně dojde k přeskupení na politické mapě s tím, že některé strany z koalice odejdou, zatímco jiné se připojí, konkrétně by se jednalo o přidružení sektoru *Liberální strany*.

I přes to, že se představitelé obou zákonodárných komor vyjádřili, že nebudou postupovat proti vládě a naopak podpoří některé body vládní agendy, je zřejmé, že nové nastavení sil v Kongresu je komplikací pro plány prezidenta Uribeho. Prvním důkazem je odložení jmenování Bernarda Morena na post ministra obrany. O tom, nakolik se vládě podaří nalézt cestu ven, rozhodne výsledek jednání, která realizuje Fabio Valencia s představiteli jednotlivých politických stran.

První dohoda mezi „desplazados“ a vládou

Dohoda ze čtvrtka 30. července ukončí, jak se zdá, již 122 dnů trvající pobyt přibližně 1939 osob, které se usídlily v Parku *Tercer Milenio* v Bogotě. Předmětem dohody je závazek vlády poskytnout krizovou humanitární pomoc těmto osobám a v případě, že se dobrovolně rozhodnou přemístit, rovněž prvotní finanční prostředky nutné pro zajištění jejich soběstačnosti. Doposud však nedošlo k dohodě ohledně bydlení, konkrétního místa přemístění a zajištění bezpečnosti pro tyto osoby.

V Kolumbii jsou přibližně 3 miliony vnitřně vysídlených osob, které opouštějí své příbytky (většinou na venkově) kvůli násilí, nízké míře bezpečnosti a nedostatečné pozornosti státu vůči této skupině obyvatelstva. Tato situace vedla k přemístění celých rodin do Bogoty, jež tímto způsobem požadovaly po vládě řešení neúnosné situace. Park *Tercer Milenio* se tak proměnil v provizorní vesničku umístěnou téměř v centru hlavního města, což s sebou přineslo nemalé komplikace nejen v otázce hygieny, ale rovněž běžného fungování komunity. V městečku podle zpráv došlo rovněž k případům násilí na nezletilých.

Podle čtvrté dohody by k dobrovolnému přemístění „desplazados“ z parku mohlo dojít již v neděli 2. srpna, přičemž diskuze a řešení zbývajících bodů agendy je plánováno na první srpnový týden.

Kuba

Spojené státy a Kuba: rozhovory o migraci

V polovině července došlo k setkání představitelů Spojených států a Kuby, jež mělo za cíl projednání problematiky migrace ve vzájemných vztazích. Jednalo se o první rozhovory tohoto druhu po šesti letech. K uskutečnění setkání přispěl zejména nástup Baracka Obamy, který označil dosavadní americkou politiku vůči Kubě za neúspěšnou a podařilo se mu prosadit zmírnění některých omezení souvisejících s americkým embargem. Hlavním cílem jednání bylo snížení počtu Kubánců, kteří riskují život při snaze dostat se na území Floridy. Americká strana požadovala např. přístup do kubánských vod či možnost kontroly sociálních podmínek Kubánců, kteří budou vráceni zpět na Kubu. Kubánské úřady kritizovaly zejména současnou politiku USA, na základě které jsou Kubánci zadrženi na moři vráceni zpět na ostrov, zatímco ti, kterým se podaří dostat na území USA, tam mohou zůstat. Takové praktiky podle kubánské strany podněcují nelegální imigraci. Obě strany zhodnotily rozhovory kladně a shodly se na nutnosti v nich i nadále pokračovat. Další jednání o migraci by se mělo konat v prosinci letošního roku.

Dopad ekonomické krize na Kubu

Na konci července se konala konference o současné ekonomické a sociální situaci Kuby, kterou organizovala nevládní organizace *Asociación para el Estudio de la Economía Cubana* (Asce). Analytici z různých zemí se shodli, že Kuba v současné době prochází po ekonomické stránce bezprecedentním obdobím. Kubu silně zasáhla ekonomická krize, která se dotýká mnoha sektorů jejího hospodářství. Joaquín Pujol z Mezinárodního měnového fondu uvedl, že mezi nejhůře postižené patří zemědělství a potravinářský průmysl. Ekonomické problémy navíc mohou vyvolat výrazné sociální bouře. Kubánský ekonom a disident Óscar Espinosa Chepe srovnal současné problémy s tzv. speciálním obdobím, které Kubu zasáhla po roce 1989. Chepe rovněž vyzdvihl vliv uvolnění americko-kubánských vztahů, což by, podle jeho názoru, mohlo k sociálním turbulencím také přispět.

Vážnost situace si uvědomuje i kubánská vláda. Při příležitosti národního svátku "*Día de la Rebelión Nacional*" kubánský vůdce Raúl Castro zveřejnil opatření, která budou přijata kubánskými úřady v reakci na trvajících finanční a ekonomickou krizi. Nejzajímavější byla část věnovaná vnitřním problémům země, v rámci které Castro představil plán na podporu ekonomiky v době krize. Jedním z hlavních bodů tohoto plánu je i omezení dovozu. Toto opatření může mít velký dopad na populaci Kuby, vzhledem k tomu, že 80 % potravin se dováží. Raúl Castro také zdůraznil, že bude i nadále pokračovat v uskutečňování agrární reformy.

Mexiko

Migrace do USA poklesla o 40 procent

Dle *Pew Hispanic Center*, organizace zaměřené na monitorování ilegální migrace, se počet Mexičanů směřujících do Spojených států amerických dostal na nejnižší úroveň za poslední desetiletí. Oproti roku 2006 poklesl počet migrantů do USA v roce 2008 o 40 procent (z 1,026 mil. na 636 tis.). Důvodem je ekonomická krize spojená se zvyšující se nezaměstnaností.

Na jedné straně pokles zájmu Mexičanů o USA a na straně druhé nemění se počet přistěhovalců vracejících se domů (kolem 400 tis.) znamená nejmenší čistou změnu přistěhovalců z Mexika do USA (203 tis. v roce 2008). Stabilní zůstává také počet obyvatel mexického původu narozených v USA (11,5 mil začátkem roku 2009 oproti 11,6 mil. v roce 2008 nebo 11,2 mil. v roce 2007).

Nevýrazné změny v počtu mexického obyvatelstva v USA ostře kontrastují se silným přílivem během ekonomického rozkvětu v polovině dekády. Odsouvají také předpoklady, že by v roce 2050 mělo zastoupení Hispánců v USA dosáhnout 30-ti procent (v současnosti je to 15 procent). Pokud daný trend bude pokračovat, také politický vliv hispánských skupin bude menší než se předpokládalo.

Voľby do Snemovne poslancov

V Mexiku sa 5. júla uskutočnili voľby do Snemovne poslancov. Dolná komora Kongresu pozostáva z 500 poslancov volených na obdobie 3 rokov bez možnosti znovuzvolenia v nasledujúcom volebnom období. Voľby do tejto komory sa konajú v trojročných cykloch, t.j. vždy súbežne s prezidentskými voľbami alebo v presnej polovici šesťročného prezidentského mandátu. Tohtoročné voľby sa konali v polovici mandátu prezidenta Felipe Calderóna, na základe čoho ich môžeme označiť termínom „*mid-term elections*“ známym aj z amerického politického života. Volebný systém pre voľby do Snemovne je kombináciou väčšinového systému a systému pomerného zastúpenia. 300 poslancov bolo zvolených väčšinovým systémom v 300 volebných obvodoch, na ktoré je Mexiko rozdelené. Zvyšných 200 kresiel sa distribuovalo na základe proporčného systému. Stranícka kompozícia Snemovne má zásadný význam pre efektívne fungovanie výkonnej moci, ktorej návrhy zákonov schvaľuje. Z tohto dôvodu bolo pre prezidenta Calderóna kľúčové, aby si jeho strana PAN (*Partido Acción Nacional*) udržala status početne najsilnejšej strany v tejto komore (206 kresiel). Volebné výsledky však priniesli obraz o zmene pomerov na politickej scéne Mexika. Vo voľbách s prehľadom zvíťazila centristická PRI (*Partido Revolucionario Institucional*), ktorá vládla v Mexiku v rokoch 1930-2000. PRI získala 237 kresiel, čo je v porovnaní s jej predchádzajúcim ziskom (106 kresiel) značný pokrok. Vládna pravicová strana PAN súčasného prezidenta Calderóna zaznamenala naopak neúspech a stratila veľký počet kresiel. V novej Snemovni jej pripadne 143 kresiel. Najväčším sklamaním sa však voľby skončili pre stredolavicovú stranu PRD (*Partido de la Revolución Democrática*), ktorá sa počas celého trojročného obdobia prezentovala ako silne opozičná strana voči PAN a prezidentovi Calderónovi. Volebný výsledok, ktorý jej vyniesol zisk 71 kresiel, v konečnom účtovaní znamenal stratu viac ako 50 mandátov a veľký prepad smerom nadol v politickom spektre Mexika. Spomedzi menších politických strán zaznamenali úspech zelení z PVEM (*Partido Verde Ecologista de México*) so ziskom 22 kresiel a ľavicová PT (*Partido del Trabajo*), ktorá získala 13 kresiel. V Snemovni budú zastúpené ešte sociálno-demokratická strana Convergencia a centristická Nueva Alianza so 6 resp. 8 poslancami. Volieb sa zúčastnilo 44, 6 % oprávnených voličov, čo korešponduje s očakávaniami analytikov o nízkej volebnej účasti.

Celkový dopad volieb na mexickú politickú scénu sa ukáže až v najbližších mesiacoch. Už teraz je však zrejmé, že hlasy strany PRI ako lídra Snemovne sa stanú kľúčovými pre fungovanie vlády prezidenta Calderóna. Posilnenie pozície PRI jej, samozrejme, prinesie zásadnejší podiel na rozhodovaní o dôležitých zámeroch vlády a pre Calderónovu PAN bude predstavovať nevyhnutného spojencu pri snahách o presadenie akéhokoľvek legislatívneho zámeru. Podľa analytikov je triumf PRI znakom jej návratu na politický vrchol, pričom mnohí z nich kandidáta tejto strany, nech už ním bude ktokoľvek, favorizujú aj na víťazstvo v prezidentských voľbách o tri roky. Naopak, opozičná PRD potvrdila svoj vnútorný rozkol medzi stálym jadrom a radikálnou skupinou okolo neúspešného prezidentského kandidáta Lópeza Obradora. Tento spor spôsobil strane veľký prepad vo volebných výsledkoch a silný status si tak udržiava len v hlavnom meste Mexico City, ktorého starosta Marcelo Ebrard je už teraz považovaný za jasného straníckeho kandidáta do prezidentských volieb. Krízová situácia zavládla aj vo vládnej PAN, ktorá stratila veľký počet mandátov a „skomplikovala“ tak vládnutie prezidenta Calderóna. Predseda strany Germán Martínez v reakcii na neúspech vo voľbách rezignoval na svoj post. V najbližšom období by sa

mala uskutočniť voľba nového šéfa strany, ktorá súčasne napovie o jej ďalšom smerovaní. Úzka spolupráca PAN s PRI však bude nevyhnutná v snahe získať pre vládne návrhy v Snemovni väčšinovú podporu.

Ostrá konfrontácia štátu s kartelom „La Familia“

Uplynulý mesiac sa niesol aj v znamení zhoršenia bezpečnostnej situácie v krajine v súvislosti s vojnou medzi štátom a drogovými kartelmi. Do popredia sa dostal kartel *La Familia* zo štátu Michoacán. Generálna prokuratúra Mexika ho považuje za momentálne najnebezpečnejší kartel, keďže si podľa jej slov vytvoril v Michoacáne „štát v štáte“ a úplne prenikol aj do tamojšieho politického života. Začiatkom mesiaca sa polícii podarilo zatknúť Arnolda Ruedu, alias La Minsa, ktorý patrí k lídrom tohto kartelu. V odpovedi na tento krok vyhlásil kartel vojnu federálnej polícii a inicioval krvavé odvetné kroky vo viacerých štátoch Mexika. Ich výsledkom bolo 16 mŕtvych federálnych policajtov v priebehu niekoľkých dní. Polícia sa dokonca v snahe predísť ďalším útokom na čas stiahla do svojich kasární. Represálie kartelu sa podarilo dostať pod kontrolu až potom, čo vláda rozhodla o radikálnom posilnením počtu vojakov v operácii *Operativo Conjunto Michoacán* o ďalších 2500 mužov na súčasných 3500. Okrem toho vyslala do oblasti aj námorné sily a strojnásobila počet federálnych policajtov pôsobiacich v Michoacáne. Do konca mesiaca sa polícii podarilo zatknúť ďalších popredných členov tohto kartelu, pričom od začiatku roku ich už bolo zatknutých celkovo 120.

Nikaragua

Úvahy prezidenta Ortegu o reforme ústavy

V priebehu tohto mesiaca sa v hlavnom meste Managua uskutočnili oslavy tridsiateho výročia sandinistickej revolúcie v Nikaragve, ktorá v júli 1979 zvrhla diktátora Anastasia Somozu a na čelo krajiny vyniesla radikálny marxistický blok FSLN (*Frente Sandinista de Liberación Nacional*), ktorého predstaviteľom venezuelského prezidenta Huga Cháveza, ktorému sa podobnú reformu podarilo presadiť v referende vo februári tohto roku. Hlavným cieľom Ortegu je predovšetkým vytvoriť si ústavnú pôdu pre svoje zotrvanie pri moci, čo súčasná ústava nedovoľuje. Podľa aktuálne platnej nikaragujskej ústavy totiž nemôže prezident vykonávať dva po sebe nasledujúce mandáty. Vo voľbách v roku 2011 by teda Ortega kandidovať nemohol. Jeho snahy o reformu ústavy okamžite odmietli predstavitelia pravicovej opozície, podľa ktorých sú akékoľvek úvahy o zavedení možnosti znovuzvolenia prezidenta neakceptovateľné. Je aj súčasný prezident Daniel Ortega. Práve v rámci osláv tohto výročia prezentoval Ortega svoj plán na ústavnú reformu, ktorou by chcel docieľiť odstránenie obmedzení v počte funkčných období pre volených politických funkcionárov v krajine. Tento krok je inšpirovaný aktivitami.

Paraguay

Nová dohoda o elektrárně Itaipu

Brazílie a Paraguay uzavřely dohodu týkající se distribuce elektřiny z jedné z největších vodních elektráren na světě. Nyní elektrárnu Itaipu, která se nalézá na řece Parana, vlastní obě země rovným dílem. Dohodu lze považovat v bilaterálních vztazích mezi zeměmi za průlom a vítězství paraguayského prezidenta Fernanda Luga. Na základě této smlouvy může Paraguay prodávat elektrickou energii přímo na brazilský trh, a to za rovných podmínek. Brazílie spotřebovává 90% elektrárnou produkované energie. Dohoda musela Paraguay podle smlouvy z roku 1973 prodávat přebytečnou elektrickou energii za fixní, v porovnání s tržní i dosti nízkou cenu, což považovali Paraguayci za nespravedlivé. Předpokládá se, že otevření brazilského trhu v této oblasti nastartuje v Paraguai, která patří k nejchudším zemím Latinské Ameriky, hospodářský rozkvět. Vláda počítá s vybudováním nového výkonného elektrického vedení do hlavního města, které by mělo být hotové do roku 2012.

Proč Brazílie přistoupila na změnu podmínek ve smlouvě? Osobní sympatie mezi oběma prezidenty mohou hrát významnou roli, ale jako pravděpodobnější se jeví fakt, že změny ve smlouvě zapadají do celkového konceptu brazilské zahraniční politiky. Brazílie dlouhodobě usiluje o vedení v regionu prostřednictvím sociálních programů. Brazilská vláda nechce mít za sousedy chudé a bezmocné státy, a proto si přeje rozkvět Paraguaye, jenž by přispěl ke stabilitě celého regionu, ve kterém by měla Brazílie hlavní slovo.

Smlouva, kterou vyjednávaly vlády obou zemí několik měsíců, je v Brazílii pod palbou opozice, jež upozorňuje na to, že přehradu vybuďovala hlavně Brazílie.

Spojené státy americké

Sotomayor schválena senátním výborem

Justiční výbor Senátu Spojených států schválil v poměru 13 ku 6 nominaci Soniy Sotomayor do funkce soudkyně Nejvyššího soudu USA – nyní jí zbývá pouze potvrzení celým Senátem. Stalo se tak po několikadenním slyšení, ve kterém soudkyně, stejně tak jako její předchůdci, odhalila jen velmi málo ze své právní filozofie a prakticky nenaznačila, jak by v budoucnu rozhodovala klíčové právní otázky. Nejkontroverznějším tématem během slyšení byla otázka vlivu rasy a etnického původu soudce na rozhodování, protože Sotomayor v minulosti vyzdvihla význam hispánského původu pro svou kariéru. Pro kandidátku hlasoval pouze jediný republikánský senátor, Lindsey Graham (R-SC), a všichni demokraté.

Nezdá se, že by před hlasováním všemi senátory stála Sotomayor v cestě výraznější překážka. Nejenže demokraté kontrolují 60 hlasů, čímž znemožňují republikánům zablokovat diskusi o jejím

potvrzení, republikáni ani nemají příliš velkou motivaci její jmenování překazit, neboť nijak výrazně neovlivní ideologickou orientaci Nejvyššího soudu (uvolněné místo patřilo rovněž spíše levicovému soudci).

Zdravotnictví dominuje legislativní agendě

Reforma amerického systému zdravotní péče se stala washingtonským tématem číslo jedna. Prezident Obama pověřil Kongres vypracováním plánu, jak napravit dva zásadní nedostatky amerického zdravotnického systému – vysoké náklady a nedostatečné pokrytí. Spojené státy vydávají na zdravotní péči jedno procento HDP (zdaleka nejvíce z rozvinutých zemí), přičemž téměř 50 milionů lidí stále zůstává bez zdravotního pojištění. Iniciativy se chopila především horní komora, zejména předsedové zdravotnického a finančního výboru, Ted Kennedy (D-MA) a Max Baucus (D-MT), ačkoliv na paralelních plánech pracuje i Sněmovna reprezentantů. Velkým problémem se zdají být celkové náklady, jakékoliv navýšení federálního schodku je nepřijatelné pro republikány i pro rozpočtově konzervativní demokraty. Návrh financovat reformu speciální daní pro vysokopříjmové Američany je rovněž kontroverzní.

Reforma zdravotnictví je ožehavým problémem kvůli nepřebornému množství konfliktních zvláštních zájmů (farmaceutické společnosti, doktorské asociace, zaměstnavatelé, sdružení pacientů apod.) a do velké míry ovlivní hodnocení Obamova působení v úřadě. Prezident Obama si je dobře vědom, že největší šance na úspěch má hned v prvním roce své vlády, kdy je jeho popularita relativně vysoká a ještě neprobíhá volební kampaň do Kongresu, proto tlačí na přijetí odpovídajícího zákona ještě v tomto kalendářním roce.

Kalifornie v rozpočtové krizi

Kalifornský zákonodárny sněm konečně dosáhl shody s guvernérem Schwarzeneggerem a přijal rozpočet na příští rok. Americký nejlidnatější stát se nachází ve vážné finanční krizi poté, co zákonodárci museli vyřešit, jak zalepit rozpočtovou díru ve výši více než 20 mld. dolarů. Jelikož se nepodařilo prosadit navýšení daní, řešením jsou drastické rozpočtové škrty, zejména v oblasti vzdělávání a zdravotní péče, dotknou se ovšem i dalších veřejných služeb, např. správy státních parků nebo údržby státních věznic. Vážnost rozpočtové krize dokresluje i fakt, že stát již do konce stávajícího fiskálního roku, tj. do konce září, musí místo standardních plateb vydávat státní směnky a že ratingové agentury výrazně snížily hodnocení kvality státních dluhopisů. Guvernér Schwarzenegger následně vetoval vybrané položky rozpočtového zákona, legalita tohoto kroku bude ovšem zřejmě podrobena právnímu přezkoumání.

Kalifornská krize je přinejmenším zčásti způsobena místním politickým nastavením. Stávající rozdělení do volebních okrsků vede ke zvolení ideologicky velmi polarizovaného zákonodárského sněmu, což ztěžuje možnost nalezení dohody mezi oběma stranami. Jakékoli zvýšení daní musí být schváleno dvěma třetinami zákonodárců, což zejména konzervativní republikáni bez obtíží

zablokují. Zároveň časté používání přímé demokracie vedlo ke schválení celé řady mandatorních výdajů ve všeobecných referendech, aniž by ovšem Kalifornané odpovídajícím způsobem navýšili daňové zatížení.

Venezuela

Spor o zbraně

Oblasti diplomacie a zahraniční politiky Venezuely dominoval spor s Kolumbií a následně také se Švédskem v důsledku údajného prodeje zbraní levicovým extremistickým skupinám působícím na území Kolumbie. Kolumbie oznámila, že během armádních střetů s jednotkami Farc zabavila guerille zbraně švédské výroby nakoupené v 80. letech venezuelskou vládou. Venezuela však kategoricky odmítá jakékoli obchody s guerillovými skupinami a obviňuje prezidenta Uribeho a jeho vládu z negativní kampaně vedené s cílem poškodit obraz země na mezinárodním poli. Do záležitosti se okamžitě vložilo také Švédsko, které požaduje vysvětlení údajného porušení zbrojní licence poskytnuté Venezuele jako konečnému spotřebiteli, kterého se Caracas podle Kolumbie v minulosti prakticky dopustil. Spor se odehrává na pozadí již téměř završené dohody vlád Kolumbie a USA o poskytnutí čtyř vojenských základen na kolumbijském území americkým jednotkám (až 800 vojáků) za účelem posílení boje proti ilegálnímu obchodu s drogami. Prezident Chávez spolu s podobně protiamericky smýšlejícími spojenci v regionu prezidentem Moralesem, Ortegou a Correou odsuzují další zvyšování vojenské přítomnosti a faktického vlivu USA v Latinské Americe. Venezuela, druhý nejvýznamnější obchodní partner Bogoty, v reakci na vzniklou situaci proto koncem měsíce oznámila zmrazení diplomatických a obchodních vztahů s Kolumbií a odvolala svého velvyslance v Bogotě.

Omezení mediální svobody

Na média činná na území Venezuely se má od července vztahovat několik opatření omezujících de facto svobodu slova. Jednak byl v parlamentu navržen zákon, který by v případě schválení opravňoval úřady k postihu jakéhokoli média, které by rozšiřovalo zprávy vyvolávající panický poplach či neopodstatněnou paniku ve společnosti, nebo by obyvatelstvo dezinformovalo. V případě porušení těchto nových pravidel může odpovědným novinářům či dalším veřejně činným osobám hrozit až čtyřletý trest odnětí svobody. Další ze série úprav korigujících činnost médií, která již byla schválena přikazuje všem soukromým – tzn. i zahraničním(!)- televizním společnostem vysílajícím přes satelit či prostřednictvím kabelu povinný přenos proslavů prezidenta Cháveze. Tím bude zabráněno tomu, aby se lidé mohli vyhnout jejich sledování prostřednictvím programové alternativy. Nařízení mají podléhat televizní stanice, jejichž vysílání je až ze 70 % uskutečňováno na území Venezuely.

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátor projektu: Naďa Závodníková Zpravodajství: Dalibor Bartoš, Zuzana Dudová, Nina Honigová, Ivan Kováč, Simone Radačičová, Jiří Skoupý, Viktor Dulina, Naďa Závodníková Korektury: Marie Petrovická Odborná editace: Jiří Skoupý, Naďa Závodníková Grafický návrh: Side2 Sazba: Petr Netuka Kontakt na redakci: newsletter.ap@amo.cz

---

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

---

© Asociace pro mezinárodní otázky 2009
